

ACTIE VOOR GERICHT TECHNOLOGIE- EN INNOVATIEBELEID

Stabiliteit in de basis – stevige inzet op gericht technologie- en innovatiebeleid

Juni 2026

Sterke basis

Het Nederlandse innovatiebeleid, wat centraal staat in uw commissiedebat op 25 juni, rust op een sterke basis. Instrumenten als de WBSO de Innovatiebox en de 30% regeling zijn daarbij geen kostenpost, maar strategische investeringen in het verdienvermogen van Nederland.

VNO-NCW en MKB-Nederland waarderen dat het kabinet deze basis overeind houdt en werkt aan het verminderen van administratieve lasten. Stabiliteit en gerichte doorontwikkeling van deze instrumenten zijn cruciaal om bedrijven (groot, MKB en (deeptech) start- en scale-ups) daadwerkelijk te laten investeren in R&D. Het bereik en de effectiviteit van de WBSO zouden nog vergroot kunnen worden door bijvoorbeeld het principe van “aantoonbaarheid” (low trust) te vervangen door “aannemelijkheid” (medium trust) in de beoordelings- en auditpraktijk voor de urenadministratie en de kosten- en uitgavenadministratie.

Actie nodig voor gericht technologie- en innovatiebeleid

De vraag die vandaag voorligt is wat ons betreft: Nederland wil een innovatief technologieland zijn, maar waar is het plan (en de middelen) om dat waar te maken, waar is het plan voor gericht technologie- en innovatiebeleid? En dat is echt hard nodig. Terwijl de Verenigde Staten, China en steeds meer Europese landen miljarden investeren in strategische technologieën, in technologische dominantie zelfs, blijft Nederland vaak hangen in versnipperde programma's en tijdelijke impulsen. Het Advies Wennink en de AWTI zijn daar helder over: Nederland maakt te weinig keuzes, brengt onvoldoende focus aan en investeert onvoldoende op schaal.

En juist nu droogt het Nationaal Groeifonds op, wordt bezuinigd op het innovatie-instrumentarium (Toekomstfonds en o.a. als gevolg van de taakstelling, het Perspectiefprogramma) en ontbreekt een duidelijke strategie om aan te sluiten bij de grote Europese technologie- en innovatieprogramma's.

VNO-NCW en MKB-Nederland roepen het kabinet daarom op om werk te maken van gericht technologie- en innovatiebeleid. Hoewel er goede initiatieven lopen waarin publiek-privaat wordt samengewerkt (denk aan R&D Groeifondsprogramma's op bv het terrein van hightech, quantum, fotonica en biotech; de PPS-I, de NWO technologieprogramma's, TNO etc.), is het duidelijk dat hierin stevige vervolgstappen moeten worden gezet. De Nationale Technologiestrategie biedt hiervoor een goed vertrekpunt. Dus:

- investeer vrijvallende Groeifondsmiddelen opnieuw in innovatie,
- behoud bewezen effectieve instrumenten
- ontwikkel een nationale strategie om Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen volwaardig mee te laten doen aan de grote Europese technologie- en industrieprogramma's.

Gezocht: publieke partner voor grote private technologie- en opschalingsambities

Wij maken ons zorgen over alle private ambities die zijn losgekomen tijdens het proces Wennink, de uitvoeringsagenda's voor de Nationale Technologiestrategie en ook in de EU context bij de grootschalige industrieprojecten. De private ambities zijn er, maar dreigen stuk te lopen of uitgevoerd te worden in andere landen bij gebrek aan een serieuze publieke partner en gericht technologie- en innovatiebeleid, voorbij versnippering, kleinschaligheid en knipperlichtbeleid. Daarom vinden wij de volgende zaken van belang:

1. Investeer vrijvallende middelen van het Groeifonds opnieuw binnen de R&D-poot van het Groeifonds

Het wegvallen van het Nationaal Groeifonds (NGF) slaat een gat in het gerichte Nederlandse R&D investeringsvermogen. Het kabinet voorziet niet in een opvolger en niet-EMU-saldorelevante investeringen in een NII en een NADI kunnen de noodzaak hiervoor niet ondervangen. Daarom vragen we u:

- Eventueel vrijvallende middelen binnen Groeifondsprojecten te herinvesteren binnen de R&D poot van het Groeifonds.
- De uitwerking van de Nationale Technologiestrategie (NTS) en van R&D investeringen die voortvloeien uit gericht industriebeleid te verbinden aan eventueel vrijvallende middelen binnen het Groeifonds.

2. Maak een Nederlands plan (incl budget) voor deelname aan de grote Europese industrie- en innovatieprogramma's

De internationale concurrentiepositie van Nederland wordt in toenemende mate bepaald op Europees niveau, denk hierbij aan grote innovatieprogramma's, staatssteunkaders en strategisch industriebeleid (e.g. IPCEIs, Chips Act).

Met de voorbereiding van het volgende Europese Programma voor R&D en de uitwerking van het European Competitiveness Fund (ECF) is het van groot belang dat Nederlandse prioriteiten hierop aansluiten. Innovatieprogramma's en investeringsinstrumenten moeten zó worden ingericht dat zij Europese deelname versterken, cofinanciering mogelijk maken en opschaling richting de Europese markt ondersteunen. VNO-NCW en MKB Nederland vragen u daarom:

- Het kabinet te vragen een strategie te ontwikkelen die stevige deelname van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen aan Europese industrie- en innovatieprogramma's mogelijk maakt
- In de onderhandelingen voor het Meerjarig Financieel Kader voor de EU in te zetten op een verdubbeling van het huidige budget voor het Europese R&D programma Horizon Europe (naar 200 miljard) mét een stevig aandeel PPS-onderzoek én een link naar industriële opschaling in het ECF.

3. Innovatie-instrumentarium moet de hele keten versterken: "van lab tot schap"

Een goed werkend instrumentarium ondersteunt innovatie op alle TRL-niveaus. De kennis- en innovatieketen is zo sterk als de zwakste schakel. Dit kabinet maakt budget vrij voor investeringen in laag TRL-onderzoek. Daarnaast is er ook aandacht voor onderzoek op hoog TRL-niveau (TRL 7-9) met o.a. de financiering van de Nederlandse Investeringsinstelling. Daarentegen is er een substantiële vermindering van de financiering in het midden-TRL (4-6) gebied. Investerings in PPS-onderzoek worden geraakt door de afbouw van het Nationaal Groeifonds (NGF) en doordat het kabinet het NWO-Perspectief-programma stopzet.

Wij vragen u daarom in te zetten op de ontwikkeling van een kabinetsvisie op een sterke "TRL-innovatieketen", incl. PPS op mid-TRL niveau en daarbij tevens het belang te schetsen van de brugfunctie van mid-TRL onderzoek in de gehele keten van fundamenteel onderzoek tot marktinnovatie, indachtig de eerste suppletoire begroting (het stopzetten van het Perspectief Programma zal worden meegewogen in de herziening van de PPS-innovatieregeling).

4. Zet in op opschaling van (deeptech) start- en scale-ups

Nederland is sterk in kennis en de creatie van start-ups, maar schiet tekort in het opschalen van (diep-)tech bedrijven tot internationale koplopers. Deeptech kent lange ontwikkeltijden en hoge investeringsrisico's: wisselend of versnipperd

beleid ondermijnt investeringsbereidheid en verplaatst groei naar het buitenland. Succesvolle opschaling vereist daarnaast toegang tot kapitaal en talent. VNO-NCW en MKB-Nederland vragen u daarom:

- Voorkom het schrappen van bewezen effectief instrumentarium in het Toekomstfonds (seed capital, vroege fase financiering, Innovatiekrediet)
- Bij een op te richten NII voldoende kapitaal in te zetten op opschaling van innovatieve (deeptech) bedrijven
- Werk het Europees staatssteunkader (AVV) bij om de realiteit te weerspiegelen. Zorg er daarnaast in ieder geval voor dat in Nederland het beleidsvoorschrift waarin achtergestelde leningen worden gerekend tot vreemd vermogen wordt aangepast.

5. NADI: begin met de introductie van een NADI werkwijze

Het kabinet zet in op de oprichting van een NADI. VNO-NCW en MKB-Nederland zien het als een interessante benadering om via een vernieuwende aanpak sterker in te zetten op technologische doorbraken en de versnelling van opschaling naar toepassing. Een krachtige (ontwikkeling van de) vraagkant is daarbij van groot belang, en is een nog ontbrekende schakel in het innovatiebeleid. VNO-NCW en MKB-Nederland vragen u:

- Nader te onderzoeken of een NADI-werkwijze binnen lopende programma's kan worden getest (bv. NGF-programma's) om ervaring op te doen met de (on-)mogelijkheden. Een publieke vraag (gekoppeld aan EMU-saldorelevante financiering) zou hiervoor aan de basis kunnen liggen (bv vanuit Defensie)
- Te onderzoeken of een nieuwe uitvoeringsorganisatie wenselijk is, of kan worden volstaan met de implementatie of toevoeging van een nieuwe werkwijze binnen een bestaande uitvoeringsorganisatie

6. Technologie adoptie in het MKB

Tot slot vragen we aandacht voor innovatie in het mkb. Dat gaat steeds meer over de snelle en effectieve adoptie van bestaande technologieën, zoals AI, digitalisering en robotisering. Juist op dit vlak liggen grote kansen om arbeidsproductiviteit te verhogen, werk te verlichten en het verdienvermogen van bedrijven te versterken.

Veel mkb-bedrijven hebben moeite om deze technologieën daadwerkelijk toe te passen: door beperkte absorptiecapaciteit, gebrek aan kennis, financiering en tijd, onzekerheid over rendement en onduidelijkheid over nieuwe regelgeving. Zo zien we dat voor brede adoptie van AI in het MKB beleidsmaatregelen nodig zijn om deze te versnellen. Het beleidsexperiment "Shaping the Future of Work" laat zien dat gerichte ondersteuning bij technologie-adoptie, gecombineerd met aandacht voor organisatie, vaardigheden en mens-techniekinteractie, essentieel is om productiviteitswinst in de praktijk te realiseren.

VNO-NCW en MKB Nederland vragen u het kabinet aan te sporen een plan van aanpak te ontwikkelen om de toepassing van AI, digitalisering en robotisering in het MKB te versnellen.

VNO-NCW en MKB-Nederland vinden het van groot belang dat het Advies Wennink voortvarend wordt opgepakt. De boodschap is immers helder: zonder samenhang, stabiliteit en strategische keuzes verliest Nederland terrein. Bovenstaande lijnen kunnen daaraan bijdragen.

Contact

VNO-NCW en MKB-Nederland
Reineke Timmermans
rtimmermans@vnoncw-mkb.nl
06 - 11 37 31 10